

PUNANE RAAMAT

VLADIMIR ORLOV

ALDIMÄNGIJA DANILOV

Vene keelest tõlkinud Erle Nõmm

Originaali tiitel:
Владимир Орлов
Альтист Данилов
Издательство АСТ, 2010 г.

Vladimir Orlovi teksti originaal vene keeles
© pärijad Lidia Orlova ja Leonid Orlov, 2018

Eestikeelne tõlge ilmub vastavalt lepingule
Venemaa agentuuriga FTM Agency Ltd, 2017

Toimetanud Tiia Penjam
Kujundanud Villu Koskaru
Sarja kujundanud Jüri Jegorov

Tõlge eesti keelde © Erle Nõmm ja Tänapäev, 2018

ISBN 978-9949-85-331-1
www.tnp.ee

Trükitud OÜ Greif trükikojas

1

Danilovit peeti Muravljovide peresõbraks. Ta oligi peresõber. On nüüdki. Moskvast püüab iga kultuurne perekond praegusel ajal sõpra omada. Seda, et Danilov on demon, ei tea peale minu mitte keegi. Minagi sain sellest teada hiljaaegu, kuigi tema mõningad veidrused olid ilmselt ka varem mu tähelepanu tõmmanud. Aga see olgu öeldud muuseas.

Praegu käib Danilov Muravljovide juures harva. Varem lõunatas ta Muravljovide pool pühapäeviti, kui tal polnud päevast etendust. Tuli pilliga, tal oli selleks põhjust. Sulgen praegu silmad ja mulle meenub üks niisugune pühapäev.

... Muravljovide korteris käib hommikust peale sekeldamine, seal lõhnab isuäratavalt, potis ootab oma tundi turult ostetud peeneks hakitud lambaliha, klaaspurkidest vajuvad õliga ülevalatud pannidele noored aedoakaunad ja köögilaua Prantsuse vakstule ilmub kohvikeetja. Ah, millised aroomid täidavad korterit! Ja milliseid aroome on oodata! Sel päeval pole Muravljovidel vaja ühtki teist külalist. Eriti mitte Kudassovit ja tema naist. Ent just Kudassov tulebki kõige sagedamini.

Kudassovil on lõunasöökide, pummelungide ja teejoomiste

peale eriline nina. Pruugib tal vaid nuhutada ning juba ta teabki, millised toiduained ja joogid keegi tema tuttavatest on ostnud ning mis kell need lauale kantakse. Laudlinagi pole veel kapist välja võetud, aga Kudassov sõidab juba trammiga lõhna suunas. Vahel ei nuhuta ta isegi ninaga, lihtsalt tema hinges või maos kõlab endeline hääl ning kutsub kuhugi nõnda vaikselt otsekui Giselle'i nukker vari. Kudassov tunneb sedagi, kuidas külalisi täna söötma ja jootma hakatakse, ning kui kostitatakse kasinalt ja maitsetu toiduga, milles puudub pipar, tee kõrvale ei pakuta pastilaad või Jelissejevi sinki, ei sõidagi ta kuhugi. Aga mis puudutab lõunaid ning ka õhtu- ja hommikusööke Danilovi jaoks, siis pole Kudassovil mingit kahtlust. Siin on kõik kõrgemast klassist! Siin ei tohi hilineda ega lasta võõrustoidul jahtuda. Siin ei usalda Kudassov oma nina ega endelist häält – kes teab, mismoodi need juhtumisi mööda panna võivad. Ta vaatab hommikul teatri müürilehte ja püüab aimata, kas Danilov mängib sel päeval alti või mitte. Ta tunneb kogu Danilovi repertuaari. Kudassov helistab kindlasti ka teatrisse: „Ega etendus täna ära ei jää?” Kudassov teab, et Danilovit söödetakse Muravljovide pool ka etenduse ärajäämise korral.

Kudassov ise pole samuti vaene, ta on lektor, aga teda tõmbab söömine seltskonnas. Seejuures väsib ta tööl sõnadest nii väga, et on lauas täiesti kahjutu – vaikib ja vaikib, ainult mälub ning neelab, vahel harva täpsustab midagi, et kellegi eksinud mõte tulisest peast liiga kaugele ei jookseks ega nurga taha keeraks. Vaikib ka tema naine, aga too matsutab ebageeldivald.

Ei Danilovil ega eriti Muravljovidel pole Kudassovit tarvis, kuid nad taluvad teda. Ta on ikkagi vana tuttav ning Kudassovi jultumuse vastu ei aita ükski takistus, ei mingi diplomaatiline kavaldamine ega ka mitte tankitõrjesiilid. Ta tuleb ikkagi, palub vabandust ja istub lauda. Nagu Zapašnõi lõvi tumbale. Seejuures ulatab ta pererahvale tingimata pudeli odavavõitu kuiva veini. No ei sobi

teda välja visata. On vaid üks rõõm: söönud kolm portsu liharooga, jääb ta siinsamas laua taga magama. Ainult tõmbab sõõrmetega õhku ja ühes sellega lõhnu – et midagi olulist kogemata kombel tabamata ei jääks. Ja ta abikaasa, delikaatne naine, teeb näo, nagu temagi tukuks avasilmi.

Aga Danilov mekib koos Muravljoviga tasahilju võõrustoitu.

„Lobio on täna nii hästi õnnestunud!” rõõmustab Danilov.

„Sa proovi seda kollast salatit,” kiirustab Muravljov innukalt tagant. „Siin on pähklid, juust ja majonees.”

„Provansaali kaste,” parandab Danilov teda, aga mekinud kollast rooga, asub nagu ikka siiralt ja valjuhäälselt perenaist kiitma.

Perenaine istub siinsamas, hoolitsusest rõõsa, valmis otsemaid kööki minema, et valmistada külalisele uusi roogi.

Ja lauale ilmub hiiglaslikus kausis Usbeki pilaff, kuum, justkui elus, riisiterad ei kleepu kokku, liha ja rasva on parajalt, mustade piisakestena on siin-seal näha barbarissi, mis on toodud Taškendist, ning kollakast riisipuistust vaatavad välja mahlased ja endiselt aromaatsed küüslaugumugulad. Ja milline lõhn! Lõhn on säärane, et isegi Samarkandi lähistel kišlakkides seisavad asjatundlikud inimesed praegu kindlasti näoga Moskva poole.

Kudassov muidugi toibub ja saab kausitäie pilaffi lisanditega. Nüüd võib ta päriselt magada või kohvi ära ootamata veel kuhugi külla minna.

„Näed siis,” räägib Muravljov Danilovile, pannes tolele viimast pilaffiportsu. „Aga sina piinasid kaks aastat ennast ja meid oma taimetoitlusega!”

„Piinasin,” nõustub Danilov. Ja lisab kurvalt: „Mul on neist praegugi kahju... Ja sellest tallekesest ka... Tema ema on nüüd täiesti üksi...”

„Rumalus... Metafüüsika...” ärkab Kudassov. „Te vist ei käi õhtuti üheski seminaris.”

„Seda ütlesite küll asjata, Valeri Stepanovič,” astub perenaine kohe rinnaga Danilovi kaitsele. „Vastupidi, Volodja käib kõikides seminarides!”

„Aga selle pilafi ema,” lisab Kudassov, „on ammugi vorstiks tehtud, pole vaja talle kaasa tunda.”

„Miks te nii räägite...” ütleb Danilov malbelt.

Kuid kätte jõuab tee- ja kohviaeg ning kurbus hajub kohemaid. Tee- ja kohvirituaali viib Muravljovide majas läbi Danilov ise. Ta valmistab nii rohelist kui ka Vene teed, kohvioad pärinevad ainult hõõguvtulisest Araabiast, Brasiilia omasid põlgab ta üleolevalt, tajudes nende maitstes liigset lõõmutust ja haput-kibedat varjundit. Igal teel peab Danilovi meelest olema oma värvitoon – nii Vene kui ka rohelistel teel –, kohvist aga pole mõtet rääkidagi, ning Danilov seisab doktor Faustina Gounod’ sinakasmustast ooperist (ta mängis seda kolmapäeval, Blinnikov laulis Fausti ja kaotas teise vaatuse vaheajal hokimängu kihlveos Danilovile pudeli konjakit) köögis gaasipliidi kohal. Siis kannab ta vaikides lauale teekannud ja Türgi kohvi anumad Žostovo kirjadega kandikutel ning külalised joovad koos pererahvaga jumalikke jooke, kes mida soovib.

„Kuidas on?” küsib Danilov arglikult.

„Suurepärane!” lausub Muravljov. „Nagu alati!”

Pärast istub Danilov pererahvaga poolhäämaruses, sirutanud välja kõhnad pikad jalad Muravljovi sussides, ja kuulab õndsas poolunes Okudžava plaati, mille ta ostis Pariisis Saint-Micheli bulvarilt kahekümne seitsme frangi eest. Või ei kuula midagi, vaid ümised Buba Kastorski kupleesid filmist „Tabamatud tasujad”, ta peab neid kupleesid erakordselt halbadeks, ent ei saa neid kuidagi peast. Nii uinubki ta tugitoolis, jättes vastamata Muravljovi repliigile ehituse kohta Naberežnõje Tšelnõs, ta väsis väga ära – mängib nii teatris kui ka kontsertidel, sest peab kõvasti raha välja käima: pilli ja kahe kooperasiivkorterit eest. Perenaine astub talle ligi,

kohendab mehe teravalt õlalt mahavajunud traksi, mässib Danilovi kaamelivillast tekki, vaatab teda südamliku emapilguga, ohkab ja lahkub söögitoast, unustamata kustutada tuld...

Aga ma ütlen veel kord: nii oli. Praegu lõunatab Danilov Muravljovide pool harva. Kord kuus. Mitte sagedamini...